

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ה' בחשוון תשע"ח | דף היומי בבלי: סנהדרין קא.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד תחילת סימן רס"ו. | לוח יומי מקוצר: עמוד מ' סימן רס"ה.
מוסר: פרק י"א 'זמה נשיב' עד 'וישים האדם'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'ועתה יש לי לכתוב' עד סוף שער התורה.

ענייני דיומא

שלושים יום או תשעים תפילות? מה יוצר את ה'חזקה' שאמרת בתפילה מה שצריך לומר

הש"ץ במנין התפילות. ונחלקו הפוסקים בנוגע למקרה שבאחד הימים לא התפלל, או שדילג על תפילה אחת, או שיודע בודאי שבתפילה אחת לא אמר כראוי - אם צריך למנות את הימים והתפילות מחדש, או רק להשלים את החסר. [שו"ע קיד, ת, ומשנ"ב לו-לז; ביאורים ומוספים דרשו, 38-39]

בתקופה בה משנים אמירה בתפילה - כגון מ'משיב רוח' ל'מוריד הטל' - קורה פעמים רבות שאדם מסתפק אם אמר כראוי. ההלכה במקרה כזה היא, שעד שחולפים שלושים יום או תשעים תפילות - המוקדם מביניהם - ממועד השינוי, יש להניח שאמר כפי הרגלו, ולאחר מכן ישנה חזקה ש'הלשון הורגלה' לומר כראוי; (וראה תקציר למחר). והמשמש כחזן בימים אלו, יכלול את חזרת

הדף היומי בהלכה

האם מותר לערוך שינוי בשעון שבת - בשבת?

בעשיית מלאכה כלשהי, שינוי המקדים את הפסקת הזרם מותר לצורך חולה או לצורך מצוה; וכן שינוי המאחר את הפסקת הזרם מותר מעיקר הדין, אך אין להקל בכך אלא בשעת הדחק. [ביאורים ומוספים דרשו, רסה, 25]

שעון שבת המחובר לזרם החשמל ומכוון להפסיק את זרם החשמל - לדעת פוסקים רבים אסור לערוך בו כל שינוי בשבת, בין על מנת להקדים את שעת הפסקת הזרם, ובין על מנת לאחריה; משום איסורי 'בונה' ו'סותר' בזרם החשמל, כדעת החזון איש, ומטעמים נוספים. ויש אומרים שבשעון בו השינוי אינו כרוך

הדף היומי בהלכה

האם מותר לנתק בשבת תקע של מכשיר פָּבוּי?

או העברת מתג החשמל למצב כבוי, בשעה שזרם החשמל אינו פועל - שיש אומרים כי אין בכך איסור אף לדעת החזון איש, אלא שיש לעשות פעולות אלו ב'שינוי', משום איסור מוקצה; ויש אומרים שלדעת החזון איש אף אופן זה אסור משום 'סותר'. [ביאורים ומוספים דרשו, 25]

כאמור, לדעת פוסקים רבים אסור לערוך בשבת כל שינוי בשעון שבת, משום איסורי 'בונה' ו'סותר' בזרם החשמל, כדעת החזון איש, ומטעמים נוספים. ונחלקו הפוסקים אם הדבר יאסר משום בונה וסותר אף כשהשעון במצב כבוי וזרם החשמל אינו עובר בו. ונדון זה תלוי בנדון הוצאת תקע מן השקע בשבת,

באיזה מוקצה אסור גם לנגוע ולא רק לטלטלו?

לגרום לכיבוי - אסור לנגוע בו. וחפץ של מוקצה שמונח עליו חפץ של היתר, ובנטילת חפץ ההיתר יתנענע המוקצה, מותר ליטול את חפץ ההיתר מעליו, כיון שהתנענעות המוקצה באופן זה היא 'טלטול מן הצד', המותר. [שו"ע רסה, ג, ומשנ"ב י-יא; ביאורים ומוספים דרשו, 20]

חפצי מוקצה אסורים בטלטול בלבד, אבל הנגיעה בהם מותרת. ויש אומרים שלצורך המוקצה עצמו אסור אף לנגוע בו, אך יש מתירים, וכן הלכה. אולם, מוקצה המתנענע כשנוגעים בו, אסור לכל הדעות לנגוע בו. וכן חפץ שהנגיעה בו עשויה לגרום לאיסור כלשהו מאיסורי שבת, כגון נר שהנגיעה בו עשויה

החייל הפשוט שהחזיר את הגדוד למסלול

כאפוטרופסים על הכסף שניתן להם מן השמים; ויש עשירים מופלגים שאינם נותנים צדקה לרוב, ואינם מחזיקים תורה כראוי לפי עושרם, ונותנים מעט מאד לשם כך, ומאידיך, יש רבים שממונם אינו כה רב, ובכל זאת מתאמצים לתת ככל שביכולתם לקופות הצדקה, ולהחזיקת לומדי תורה, תלמודי תורה, ישיבות וכו'. ובבוא העשירים המופלגים הללו לעולם הבא, יראו את אלו שהיו במדבחה נמוכה בהרבה מהם, עומדים במדבחה גבוהה עד מאד; ויתמהו על כך, וישיבו להם - הלוא הכסף ניתן לכם כפקדון, וכמה 'הוצאות' כביכול הוציאו עליכם, ומעלתם בכספכם והוצאתם אותו לריק ולבהלה במקום לתתו לעניים ולהחזקת תורה; ואילו עשירים אלו שממונם היה מועט לעומת שלכם, עשו כפי המוטל עליהם ונתנו את כספם למטרות שלשמו נועד.

[תורה אור, פרק יא]

מעשה שהיה בקצין בכיר שפיקד על גדוד של כמה עשרות אלפי חיילים, וקיבל תקציב למזונות עבור כולם, וגנב לעצמו את חלקו הניכר, ומאידיך הכביד את עולו על פקודיו, כך שהיו רעבים וחלשים וחסרי כח. ופעם אחת בא המלך לבקר בגדודו, ושאל כמה מהחיילים הפשוטים לשלומם, ושנים מהם אזרו אומץ וסיפרו לו את הקורות אתם. והמלך חקר ובדק, ומצא כי הדבר אמת, והסיר לאלתר מהקצין את כל דרגותיו. ואחר כך מצא חייל פשוט שהתאים לתפקיד, ומינה אותו למפקד, והצליח בתפקידו להשיב את כל החיל על מכונו. ואמר המלך לקצין הבכיר - "כמה הוצאות הוצאתי למשכורתך, וכמה למשכורתו של החייל הפשוט הזה? ואילו בעבודתכם התוצאות הפוכות - אתה מעלת בכספי הציבור ופגעת בחיילים ובתפקודם, ואילו חייל פשוט זה השיב תוך זמן קצר את כל הגדוד למסלול! הכי ראוי אתה לדרגותיך?"

ומלכותא דשמיא כעין מלכותא דארעא: העשירים הגדולים הרי הם

"למחרת הגעתי לעבודה בחברת החשמל והודעתי למנהל שאינני בא יותר בשבת לעבודה. הוא הסתכל עלי במבט מוזר ואמר: 'השתגעתי?' 'לא', חייכתי מולו, 'פשוט, נהייתי בן אדם'. 'אם אתה לא בא - אתה מפוטר' אמר לי. 'בסדר', סבר פני נותר שליו. הוא נתן לי 15 אלף דולר פחות ממה שיכולתי לקבל פיצויים..."

הרב אברהם פוקס

ניגש אלי אדם שמח וצוחק. "כבוד הרב, יש לי בשורה טובה לבשר לך". "אני הוא אותו מהנדס בחברת חשמל, שחילל שבת במשך עשרים ושנים שנה. כשחזרנו הביתה, אמרה לי אישתי במשך כל הנסיעה - 'תחליטי, מי נותן פרנסה: הקב"ה או חברת החשמל?', ענית לה: 'בדואי שהקב"ה, אם כך, אמרה לי, 'החלטנו - אתה לא הולך לעבוד יותר בשבת!'. למחרת הגעתי לעבודה והודעתי למנהל שאינני בא יותר בשבת לעבודה. הוא הסתכל עלי במבט מוזר ואמר רק מילה אחת: 'השתגעתי?' 'לא', חייכתי מולו, 'פשוט, נהייתי בן אדם'. 'אם אתה לא בא - אתה מפוטר' אמר לי. 'בסדר', סבר פני נותר שליו. הוא נתן לי כמה שמגיע לי - חמש עשרה אלף דולר פחות ממה שיכולתי לקבל פיצויים... לקחתי את מכתב הפיטורין, עליתי על אוטובוס - ונסעתי חזרה הביתה. כשירדתי ברחוב הראשי, פגשתי פתאום חבר מרוסיה שכבר שנים לא ראיתי. החלפנו כמה מילות נימוסין, שאלתי אותו: 'מה אתה עושה?' 'אני עובד במפעל מתכת, וכעת הם מחפשים מהנדס חשמל'. 'ומה אתה?', החזיר לי. 'אני מהנדס חשמל שהתפטר היום...'. הוא הציץ בי רגע, ואחר אמר: 'בוא איתי'. לקח אותי למנהל שלו, והלה, שהתרשם מעשרים ושנים שנות הנסיון שלי, קיבל אותי לעבודה. הוא נתן לי, כמתחיל, משכורת כפולה ממה שקיבלתי, ומאז כבר הספקתי לקבל פי שנים מסך כל הפיצויים שהפסדתי, כשאני עובד רק חמישה ימים בשבוע, בלי שבת!"

מספר הרב ניסים יגן זצ"ל: "זכיתי להיות נוכח בסיפורים רבים באופן אישי. שוב ושוב נדהמו המעורבים בענין לגלות עד כמה הקב"ה דואג לשומרי שבת, כשלעולם לא יפסידו מכך שהחליטו לשמור את השבת. "בסיומו של אחד הסמינרים, ניגשו אלי בני זוג שהחליטו לעשות את מהפך חייהם ולשוב בתשובה שלמה. הוא כבר חשב לראשו כיפה שחורה והתעטף בציצית, אישתו כבר כיסתה את ראשה. "החלטנו לשמור הכל", אמרו לי, "אם ה' הוא האלקים, אז עד הסוף...". "אבל", הוסיפו, "יש רק דבר אחד, שהוא פיקוח נפש, ואנחנו איננו יכולים לעשות אותו בשום פנים ואופן. אנחנו מקווים, שתוותר לנו על זה...". הם דיברו אלי בכובד ראש כזה... משל, הייתי יושב במזכירות למעלה, ובכוחי החליט על 'הנחות' לבעלי פרוטקציה מיוחדת... "מה הבעיה?", ניסיתי לברר. "אני עובד כבר עשרים ושנים שנה בחברת החשמל באשדוד, וחייב לעבוד בשבת". "אסור לך להמשיך כך". "כבר עשרים ושנים שנה אני עובד שם. אם לא אבוא, הם יפטרו אותי". "עדיף שהם יפטרו אותך, מאשר שבוא העולם יפטר אותך... אם אתה מאמין בקב"ה באמת - אל תלך לעבודה ותאמר להם שבשבת אינך עובד!". "האם מותר לי להפסיד פיצויים של עשרים ושניים שנה בהחלטה כזו?" "האם בעולם הבא מותר לך להפסיד כמה אלפי שנים?", החזרתי בשאלה. האיש הרהר רגע ואמר: "טוב, אנסה". למחרת נפרדו דרכינו. הוא שב לאשדוד, אני לירושלים - וזכרו פרח ממני. "כעבור חודשים ספורים הוזמנתי לדבר במתנ"ס באשדוד. והנה, לאחר ההרצאה

"לא היה חסר מי שייאש אותנו, מאנשי רפואה עד מקובלים רואי נסתרות. אולם המשכנו כל אותן שנים להתפלל, לקוות, להתברך אצל צדיקים ולנסות סגולות רבות"

הרב משה הרמן, עורך עלון 'לקראת שבת', בראיון על החומרים המרתקים והרעיונות המחזקים שהובאו בעלון שיצא מחר לאור בסיעתא דשמיא.

עקב א. לוסטיגמן

במשך חמש דקות תמימות, והיהודי עומד משתאה ומחריש, ואינו מבין את המחזה המשונה עד שהסטיפלער עצר ואמר לו "כך נראה אדם כועס", ואף המליץ לו לגשת למראה ולהתבונן בבבואתו הנשקפת ממנה בשעת הכעס, מה שאכן סייע לו להיפטר לחלוטין מהמידה הרעה שהיתה מנת חלקו.

הבאנו תיאור נפלא של רבי דוד לייב שוורץ, גבאי הצדקה הנודע, אשר נאלץ לשהות בחוץ לארץ, וכששב לארץ הקודש מיהר משדה התעופה לבית הכנסת 'איצקוביץ', משום שהתגעגע למלאכת הקודש שלו.

סיפורים נוספים שהבאנו עוסקים ברבי עקיבא אייגר שביקר סנדלר בוורשא וגרם ליהודי העיר לחשוב שמדובר בצדיק נסתר. כמו כן הבאנו מעשה מימיו הראשונים של הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, לאחר שעלה מברית המועצות לארץ הקודש, והפגישה שלו עם חתנו של ראש ישיבת מיר הגאון רבי ביינוש פינקל.

נעסוק השבוע גם בשאלה מדוע נהגו גדולי הדורות לברך אנשים בעיתות רצון שיחיו "עד מאה שנה", ומדוע לא בירכום שיחיו עד 120. כמו כן רבי עקיבא אייגר בצוואתו מציין שהצוואה נכתבה למקרה שיזכה להגיע לגיל 100.

מדור מיוחד שמופיע מדי שבוע הוא מדור השאלות ההלכתיות בנושאים שנלמדים בימים אלו במסגרת תוכנית 'דף היומי בהלכה'. בין היתר מובא בעלון תקציר של ההלכות, כשהפעם הדגש הוא על הלכות הדלקת הנר בערב שבת, ושאלות כמו: האם בזמנינו יש עניין להדליק דווקא בשמן זית, ועוד שאלות רבות מעשיות מאוד.

"ברוך ה' זכינו גם השבוע להוציא לאור עלון נפלא ומיוחד במינו, כמיטב המסורת של עלוני לקראת שבת", כך הרב משה הרמן, עורך העלון בשיחתו השבועית עמו, המתפרסמת כאן מדי יום רביעי.

"בתוך הדברים מובא השבוע ראיון מטלטל שנערך עם האדמו"ר מ'מבקשי אמונה, בנו של כ"ק מרן אדמו"ר מיתולדות אהרן' צוק"ל, שמספר בגילוי לב ובשיחה רוויית אמונה והתחזקות, על התהליך הארוך והקשה כל כך שעבר מאז נישואיו ועד שזכו הוא ורעייתו הרבנית להיפקד בפרי בטן, אחרי 32 שנות נישואין. "לא היה חסר מי שייאש אותנו", הוא מספר במהלך הראיון, "מאנשי רפואה עד מקובלים רואי נסתרות. אולם המשכנו כל אותן שנים להתפלל, לקוות, להתברך אצל צדיקים ולנסות סגולות רבות".

"כמו כן הבאנו סיפור מופלא עם סיפור רבי בן ציון מוצפי שליט"א, על הוויכוח בין מלך ספרד ורבינו בחיי, ועל המבחן שעשה המלך לרב שמונה שנה אחרי כן, כשהוא מבקש ממנו להבדיל בין בחור יהודי לחברו הגוי, שנחטפו מידי הוריהם בהיותם בני יום, וגדלו יחדיו בבית המלך, מבלי שידעו דבר וחצי דבר על מוצאם. כיצד הצליח רבינו בחיי לדעת מי מבין השניים הוא היהודי?"

"עוד הבאנו סיפור מדהים עם מרן הסטיפלער הקדוש, אשר יצא מגדר כדי לגמול יהודי ממידת הכעס המגנה בה לקה. רבינו העווה את פניו בצורות שונות

פניני הפרשה

נכנסו לאולם. ניגש לאבי הבן. אמר: "ישמע כבודו, אני כמעט בכל יום יושב סנדק, עבור חמיך זו הזדמנות וחייב אדם בכבוד חמינו!"

כשהגעתי לבית המדרש, הבנתי כמה מופקע הרעיון, נוואל מעיקרו: מה לפעוטות גן בבית המדרש הגדוש בעשרות לומדים שקועים בתלמודם וסוערים בריחתא דאורייתא??

במבוכתי, הושבתים בספסל ליד הכניסה לאולם בית המדרש וישבתי לידם. פתחתי ספר ובהיתי בו, לא יכולתי להתרכז בכתוב, לא הבנתי מלה. חיכיתי לבכי הראשון, ליבבה שתצמיט אלי את כל המבטים. הייתי בלחץ נורא. נשאתי עיני, ואשר יגורתי בא: רבינו עשה דרכו אלי, שיערתי מה יאמר, אם יאמר. יותר מכל פחדתי שלא יאמר מאומה, אלא יעמוד בסמוך וינקוב במבטו - חסד יעשה עמי, אם יעיר בנחת, יזכיר דברי ה"מגן אברהם" (תקפט, א) שאין להביא קטנים לבית הכנסת, שמבלבלים דעת הנוכחים...

באין אומר חלף רבינו על פני, והלך לספריה, נשמתי לרווחה. המבטים שהופנו לעברי בהתקדמו, שציפו לראות מה יאמר, שבו להתמקד בספרים.

לפתע חשתי יד על כתפי. חזר מהספריה. התפעל בחום: אלו ילדים נחמדים, אלו ילדים מתוקים! זכר את הברית של שניהם. אמר: "אני מלתי אותם!"

לא התפתיתי. שיערתי שמרכז הוא את המשפט הבא, אבל אין מקומם כאן... ולא מחשבותי מחשבותיו! "ילדים נפלאים", קרא רבינו, "כמה טוב שהבאת אותם! כתוב שאמו של רבי יהושע בן חנניה היתה מביאה עריסתו לבית המדרש, כדי שיספגו אזניו דברי קדושה (ירושלמי יבמות פ"א ה"ו), ועל כן אמרו להביא את הטף למעמד "הקהל" (חגיגה ג ע"א, ו"בן יהודע" שם). אין לך מה לדאוג, שב ותלמד!"

ולא הסתפק בכך. הוציא סכום מכיסו, והפטיר: "שמעתי שאשתך אינה חשה בטוב, קח! תקנה לה משהו שתשמח בו!"

איך הקל עלי, גלל אבן מלבי!

(קטעים מתוך 'רבינו האור לציון')

"וְכֵן שִׁמְנֵת יָמִים יִמּוֹל לְךָ בְּיָדְךָ" (בראשית י"ז, י"ב)

פעם הוזמן רבינו לסנדקאות בברית מילה בבית אחד מתלמידינו. בהמתנה למעלית פגש באדם מבוגר, ראה פניו נפולות. שאל: "מי כבודו?"

"אני הסבא!" השיב ככובד ראש.

"אה, מזל טוב!" שאל: "כבודו כבר ישב סנדק?"

"לא! ענה.

המעלית נפתחה. "נעלה יחד, אתה היום הסנדק!" פסק רבינו.

פניו קרנו מאושר. נכנסו לאולם. ניגש לאבי הבן. אמר: "ישמע כבודו, אני כמעט בכל יום יושב סנדק, עבור חמיך זו הזדמנות וחייב אדם בכבוד חמינו!"

כבודו ממחר לאיזה מקום?

פעם הוזמן רבינו לסנדקאות בקרית טלז טטון, היה זה זמן קצר אחר החלמתו מהאירוע שקיבל בשנת תשמ"ג. הופיע במועד המשוער. אבי הבן, תלמיד רבינו לשעבר, קיבל הודעה שאביו יאחר עקב מחסומי תנועה בעליות הקסטל. הרגיש שלא בנוח, הסתובב לחוץ באולם. מובן שהדבר גרם לאוירה של מתח. ראהו רבינו וקראו לצידו, שאל: כבודו ממחר לאיזה מקום? לא! השיב. אם כך - המשיך רבינו שב כאן, לידי! גם אני לא ממחר...

המשפחה, המוזמנים, ראוהו יושב בנחת, ניגשו לאחל 'מזל טוב!' פנו לרבינו מי לברכה ומי לעצה, בירך ויעץ בסבלנות כדרכו. בא לפניו אדם עם בנו בן השלוש ומספריים בידו לכבדו בגזיזת שער. ובתוך דקות נשתנה מצב רוחם של אבי הבן והקרואים מהקצה אל הקצה.

אלו ילדים מתוקים, טוב שהבאת אותם!

סיפר אחד האברכים בכולל ישיבת "פורת יוסף": היתה תקופה שהפעוטות היו בבית ואשתי חלתה, לא היתה יכולה לשמור עליהם. לא רציתי להעדר מהלימודים, ואי אפשר היה להשאירם לבד. החלטתי לקחתם עמי לשיבה.